

UN JURAT NO TAN POPULAR

Els tràmits previs a l'entrada en vigor de la nova Llei del Jurat, el proper 23 de novembre, palesen que els candidats a formar-ne part no ho veuen clar: als Països Catalans un 25% aproximadament hi ha renunciat.

"Jureu o prometeu acomplir bé i fidelment la vostra funció de jurat, examinar amb rectitud l'acusació formulada contra..., apreciament sense odi ni afecte les proves que se us donen, i resoldre amb imparcialitat si és o no culpable dels delictes imputats, com també guardar el secret de les deliberacions?" Aquesta és la pregunta que, segons l'article 41 de la nova Llei del Jurat, hauran de respondre els jurats populars immediatament després de constituir-se el tribunal, amb un "sí, jure" o un "sí, promet". Malauradament, els tràmits previs a l'entrada en vigor de la llei, el proper dia 23, han demostrat que molta gent, massa, contestaria amb un "no" rotund.

Els primers dies de novembre ja anticiparen la propensió que tenen els candidats a jurat a evitar-se "maldecaps". A les oficines habilitades als jutjats de les principals ciutats per recollir les excuses dels candidats elegits per sorteig es formaren cues, i en alguns casos d'una llargària alarmant. En el cas de la ciutat de València, durant el primer dia en què s'obriren les portes, l'oficina creada a l'efecte va atendre 97 perso-

MANELL LLADÓ

Una imatge d'un jurat popular a Girona. Les al·legacions dels ciutadans escollits per formar part d'un tribunal són molt nombroses. El jutge degà de cada partit judicial haurà de resoldre sobre la legalitat de les excuses.

nes i en els quinze dies de termini total per a presentar al·legacions s'han excusat de ser jurats més de 500 persones. No és poc si tenim en compte que a València hi havia poc més de 2.500 candidats pre-seleccionats. La major part de les excuses presentades són: tenir més de 65 anys, estar malalt, no saber llegir ni escriure o haver incorregut en una de les incompatibilitats no detectades anteriorment, com ara ser advocat en exercici o membre de les forces de seguretat de l'estat. Però n'hi ha més, d'excuses, i algunes deixen un ampli espai de discrecionalitat al jutge degà de cada partit judicial, que serà qui haurà de resoldre sobre la legalitat de les excuses sense possibilitat de recurs de cap mena.

Deure o obligació? De fet, una de les crítiques més fonamentades a la reinstauració del jurat ha estat la manca d'obligatorietat. L'article 125 de la Constitució de 1978 diu que els ciutadans *podran participar* en l'administració de justícia mitjançant la institució del jurat, mentre que la Constitució republicana de 1931 establia que els ciutadans *participaran* en la institució del jurat. Sembla una distinció fútil, però, segons alguns juristes, pot tenir repercussions si algun ciutadà contrari a formar part del jurat popular presenta recurs d'empara davant el Constitucional contra les sancions que se li imposen. Els més recalcitrants poden ser sancionats amb un màxim de 250.000 pessetes i fins i tot poden ser acusats d'un delictes de desobediència.

Alvaro Rodríguez Bereijo, president del Tribunal Constitucional i ferm defensor de la institució del jurat, sembla inclinar-se per l'obligatorietat de la participació popular en l'administració de justícia, segons les declaracions que va fer a Ràdio 9 el passat dia 10: "Hi ha certs deures constitucionals que han de complir-se encara que a un no li agraden. A ningú no li agrada pagar impostos. No obstant això, els impostos s'han de pagar perquè és la contribució al sosteniment de totes les despeses públiques". Rodríguez Bereijo, que va pronunciar una conferència en les Drassanes Reials de València sobre els principals problemes del Tribunal Constitucional, va demanar prudència i poques presses amb el jurat popular, "una institució que ha tingut una mala història en el nostre país, a la qual s'ha de donar suport perquè aquest segon intent d'establir-la no siga de nou una frustració".

Efectivament la del jurat a l'estat espanyol és una llarga història de fracassos. Els liberals en van fer bandera política i ja el 1820, durant el trienni liberal, feren un primer intent d'instaurar el jurat, si bé reservat només als delictes d'impremta. El retorn de l'absolutisme va tancar el projecte en el calaix de l'oblit fins que la constitució liberal de 1876 consagrà aquesta forma de participació popular en l'administració de justícia. El 20 d'abril de 1878 es va aprovar la primera llei del jurat, que va estar en vigor fins al

Presentació d'excuses en candidats a jurats *

Principals partits judicials al País Valencià i Catalunya	Pre-seleccionats	Excusats	Percentatge %
València	2.377	533	21
Alicant	636	140	22
Bilbao	428	120	28
Castelló	1.050	503	48
Barcelona	4.401	1.052	24
Girona *	5.000	1.265	25
Tarragona	900	190	20
Lleida **	1.250	390	31
TOTAL	16.342	4.213	25,7

* Dades provisionals

** Suma dels partits judicials de les comarques corresponents. (Girona: nou partits judicials. Lleida: set partits judicials)

NOTA: A les Illes Balears els partits judicials (Palma, Manacor, Inca, Menorca i Eivissa) no havien elaborat les dades corresponents en el moment de tancar aquesta edició. Tot i això, el percentatge d'excusats a les Illes no canviarà substancialment el percentatge general al conjunt del país.

ROSANNA PUCHADES

1923, quan Primo de Rivera va deixar la seua aplicació en suspens mitjançant un decret, sense arribar a abolir-la. El setembre de 1931 el Govern de la República va reinstaurar el jurat també per decret, ja que no calia una nova llei, i es van celebrar judicis amb jurat fins al 1936. Una de les primeres actuacions del general Franco a mesura que les seues tropes avançaven sobre el territori conquistat a la República va ser suspendre per decret l'aplicació de la llei. Curiosament, la Llei del Jurat mai no ha estat derogada expressament.

La història del jurat popular a Espanya ha estat sembrada d'escàndols, errors en el veredictes i de suborns als membres del jurat. Segons Francisco Granados, l'anterior delegat del Govern al País Valencià i actualment advocat en exercici especialitzat en el món del jurat, l'església espanyola històricament sempre ha estat present de diferents maneres en el procés de selecció dels jurats. Encara que sembla una institució molt democràtica —afirma Granados—, als Estats Units, per exemple, fins a la Segona Guerra Mundial els jurats eren elegits directament pel xèrif del comtat entre la "gent d'ordre". A Espanya, el requisit de saber llegir i escriure, que actualment es manté, limitava la possibilitat de formar part del jurat a un percentatge molt reduït de la població.

Principals defectes. Tot i que la majoria de juristes consultats per EL TEMPS destaquen els

Francisco Granados, un parèntesi de deu anys

Als 59 anys Francisco Granados ha vestit la toga de nou i ha comprovat que no li cau malament. Ho va fer el 26 d'octubre passat com a advocat defensor en un cas de presumpte suborn, després d'un parèntesi de deu anys que ha dedicat a la política, primer com a secretari general del grup socialista al Congrés dels Diputats i portaveu de la Comissió de Justícia i Interior, i posteriorment com a delegat del Govern al País Valencià. Ara ha tornat encantat a la que ha estat la seua professió durant 25 anys i se sent alliberat d'una càrrega pesant. A més, acaba d'enviar a la impremta un llibre sobre el jurat, fruit del seu treball en els últims mesos.

—Com se sent vestint la toga després d'una dècada en política?

—Amb total normalitat. Va ser una decisió meditada i pensada i ara em sent en la meua professió. La política no ho era en absolut i ara estic com alliberat d'una càrrega que he arrossegat durant uns quants anys. Diguem-ne que he recuperat els meus drets cívics.

—Vol dir que ara pot anar tranquil·lament pel carrer o al bar del cantó?

—Si fóra afeccionat als bars sí que ho podria fer, però la veritat és que jo m'estime més tancar-me a casa i dedicar-me a la lectura o a la preparació d'aquest llibre, *El Jurado en España. L.O. n. 5/1995, de 22 de mayo*, que estic a punt d'enviar a la impremta.

—Quin ha estat el primer cas que ha tingut?

—Doncs, un cas per un presumpte delictes de suborn que precisament hauria estat competència del jurat. El comissari i el dipositar d'una fallida que han estat denunciats per l'empresa que ha fet fallida pel suposat cobrament d'honoraris indeguts. He estat en el banc de la defensa i encara estic esperant sentència.

—Vostè per què es decanta, per l'a-

RAFA GIL

"Ara és el moment de pal·liar els defectes de la justícia."

nomenat jurat pur o pel jurat mixt?

—Aquests són els dos models bàsics. En el pur o anglosaxó el jurat enjudicia els fets i no pot entrar a valorar la transcendència jurídica, és a dir, quina classe de delictes és o quin grau de culpabilitat hi ha. És el jutge que presideix el tribunal qui redacta la sentència i estima les circumstàncies modificatives de la responsabilitat que pot haver-hi. Aquest és el model clàssic, però a partir de 1940 països com ara França, Itàlia o Àustria han anat tendint cap al model mixt. Els ciutadans llecs en dret valoren els fets i posen la sentència juntament amb els jutges. Tots la voten, la sentència. És un model més perfecte i significa la maduració d'un poble. El primer model limita al jutge la decisió sobre la culpabilitat o la innocència de l'acusat, però té l'inconvenient que li deixa molta llibertat a l'hora d'imposar la pena, i en el cas

espanyol la presó major, per exemple, pot anar dels sis anys i un dia als dotze anys.

—I en la nova llei, quin model ha imperat?

Ací hi havia una lluita entre purs i mixtes que semblava més aviat una lluita entre seguidors del Barça i del Reial Madrid, i el Govern ha optat, intel·ligentment al meu entendre, per un model mixt, perquè contràriament s'hauria guanyat l'oposició dels uns o dels altres. Es tracta d'un model mixt, on el jurat no sols entén del fet enjudiciat, sinó també de les seues conseqüències penals, és a dir, del possible delictes i de les circumstàncies eximentes, atenuants o agreujants.

—Creu que hi ha cert rebuig social del jurat?

—En aquest país hi ha un desconeixement i una por reverencial de la justícia que, per cert, la justícia s'ha guanyat a pòls. La justícia té molts defectes, però ara és el moment adequat perquè, entre tots, tractem de pal·liar-los. És una ocasió magnífica perquè es tracta d'exercir el dret suprem que tenen els ciutadans de participar en els assumptes públics, per això el jurat està en els països més avançats.

—I el cas *O. J. Simpson* és propi de països avançats?

—Els Estats Units tenen un problema molt profund que és el racisme. Ací no el tenim, almenys és clar que la societat no està dividida racialment. Allà hi ha advocats especialitzats en la selecció dels membres del jurat, que poden retardar el procés fins que troben la composició del jurat que els convé, segons la raça, la posició social o l'edat. La llei espanyola ha tingut l'oportunitat d'adoptar una divisió dels jurats per quotes d'edat que va fer el jurista Gimeno Sendra, però no ho ha fet.

C. F.

avantatges de la participació popular en l'administració de justícia, ningú no deixa de subratllar alguns defectes o objeccions a l'actual Llei del Jurat. Tots parteixen de la base que el jurat és lent i car, però les crítiques a aspectes concrets són les més substancials.

El mateix Francisco Granados, autor del llibre titulat *El jurado en España*, creu que es podria haver fet un jurat més equilibrat per trams d'edat, d'acord amb l'avantprojecte elaborat pel ju-

rista valencià Vicent Gimeno Sendra per encàrrec de l'ex-ministre Fernando Ledesma. Gimeno, actualment magistrat del Tribunal Constitucional, compensava l'atzar en l'elecció dels jurats amb quotes per trams d'edat: dels 18 als 30 anys, dels 30 als 45 i dels 45 als 65, de manera que cada grup d'edat hauria de tenir tres jurats. S'evitava així que un cas d'avortament o un simple robatori, per exemple, foren jutjats per un jurat format majoritàriament per gent gran,

Generalitat de Catalunya

IV Conferència Nacional d'Educació Ambiental

L'avaluació, una eina de treball

Reus, del 29 de novembre a l'1 de desembre de 1995

L'avaluació, una eina de treball.

L'avaluació de campanyes de sensibilització.

L'avaluació de campanyes de sensibilització i conductes socials.

L'avaluació de programes adreçats a les escoles.

L'avaluació de programes d'educació ambiental adreçats a grups de lleure.

L'avaluació de programes d'educació ambiental adreçats a l'escola.

Presentació de l'estudi sobre mètodes d'avaluació de campanyes ambientals.

L'avaluació d'actuacions en organismes internacionals

Informació:

Direcció General de Promoció i
Educació Ambiental
Tel. (93) 419 30 85

en principi més procliu a castigar severament delictes com aquests. També es queixa Granados de l'acumulació de tràmits de vegades innecessaris que alentiran el judici per jurat, precisament quan la principal crítica a la justícia és la seua lentitud. En la seua opinió, l'elecció dels delictes que són competència del jurat no ha estat molt encertada. Han entrat alguns dels anomenats "delictes bagatel·la", com ara les amenaces, que comporten una pena escassa (arrest major: d'un mes i un dia a sis mesos de presó), i que no obstant hauran de passar per tot el lent procediment de selecció del jurat, constitució del tribunal i emissió del veredict, quan en un jutjat d'afers penals normalment es ventila el cas en pocs mesos. No s'ha considerat oportú incloure entre les competències del jurat el delict de robatori, però en canvi sí uns altres delictes molt tècnics i difícils de calibrar, com ara els fraus, les exaccions il·legals o el nou tràfic d'influències

Una altra objecció que fa Granados, certament estranya en un ex-polític, és que la llei podria haver llevat el fur especial dels diputats i consellers autonòmics per a ser jutjats exclusivament per les sales civils i penals dels corresponents Tribunals Superiors de Justícia. Per a l'ex-delegat del Govern a València, tots els judicis per delictes comesos per funcionaris haurien de ser jutjats davant les audiències provincials, i hauria de quedar reservat als tribunals superiors el paper de segona instància o instància d'apel·lació.

Falta d'oportunitat. Des de la mateixa judicatura, el magistrat Pere Castellano, portaveu de l'Associació Professional de la Magistratura (APM), de tarannà conservador, centra les seues crítiques en la falta d'oportunitat de la Llei del Jurat: "Representa una despesa molt elevada, enorme, superior a les previsions que s'han fet, i arriba en un moment de canvi en la justícia es-

Un jurat popular va presidir a Palma el proppassat dia 16 d'octubre un judici per un presumpte assassinat. La major part de professionals de la justícia consideren que els jurats populars són positius, però la naturalesa dels mateixos i els delictes que han de tractar són motiu de divergència.

panyola, quan hi ha altres qüestions prioritàries, com ara la correcta aplicació del nou Codi Penal, la *vacatio legis*, és a dir l'interregne entre el codi que desapareix i el que arriba de nou, la Llei del Menor o la reforma de la Llei d'Enjudiciament Criminal. Ha estat una decisió política que té més de façana que d'una altra cosa".

L'APM ha defensat també des de sempre el sistema combinat, amb almenys alguna presència de jutges professionals en el si del jurat per tal d'informar i orientar els integrants del tribunal popular llecs en dret. En opinió de Castellano, el Govern ha preferit seguir el model americà de jurat pur en detriment del model continental europeu, si bé no s'ha tingut en compte una característica del jurat americà, que permet a l'acusat triar entre ser jutjat per un jutge professional o per un jurat. De fet, segons les dades de l'APM, només un 2% dels delictes comesos als Estats Units són finalment competència del jurat. "Això també podria tenir conseqüències constitucionals si l'acusat es nega a ser jutjat per un jurat", conclou Castellano.

L'associació judicial conservadora també critica que la llei no té en compte els problemes que se'n poden derivar per als integrants del jurat per haver estat elegits entre els veïns del partit judicial on s'ha comès el delict en qüestió. "En partits judicials petits —assenyala Castellano— els jurats poden trobar-se en una situació molt compromesa si coneixen l'acusat. Es podia haver agafat la província o la comunitat autònoma com a referència per a l'elecció dels jurats".

Lluís Manglano, de l'associació judicial progressista Jutges per la Democràcia, està molt més convençut que es tracta d'una llei necessària i d'una bona forma de participació ciutadana en els assumptes de la Justícia, tot i reconèixer en declaracions a EL TEMPS que hi haurà disfuncions en el període d'adaptació del tribunal popular. "És clar que hi haurà dificultats perquè és una qüestió nova, a la qual no estem acostumats, ni els jutges ni els ciutadans. En el món judicial els sectors més conservadors veuen el jurat amb escepticisme, com una frivolitat, però estic segur que d'ací a dos o tres anys el jurat serà tan normal com qualsevol judici".

Per a Manglano, s'ha encertat plenament amb l'exclusió de l'àmbit de competències del jurat els delictes sexuals, sempre complicats per a qualsevol tribunal, i els delictes més freqüents, els de narcotràfic i contra la propietat, que representen una bona part del milió de diligències incoades cada any a tot l'estat espanyol.

En tot cas, el compte enrere per al jurat popular comença amb una sèrie de dubtes encara no resolts que arriben fins i tot al lloc físic que ocuparan els nou membres del tribunal: a dreta i esquerra del magistrat-president, donant idea que s'administra justícia de manera compartida, o bé a un costat de la sala, com a espectadors d'un debat al qual no poden ser aliens. **Carles Fluixa**